

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2026. № 3. ISSN 2307-2105

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.3.131>

УДК 33:332.3

*І. О. Тітенко,
аспірант,*

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-7119-8811>

Н. Ф. Іщенко,

PhD, доцент, доцент кафедри аерокосмічної геодезії та землеустрою,

Державний університет «Київський авіаційний інститут»

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3745-9742>

Т. В. Мовчан,

к. е. н, доцент, доцент кафедри земельного кадастру,

Одеський державний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8914-2632>

**МІСЬКЕ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В УМОВАХ АДМІНІСТРАТИВНО
ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ РЕФОРМИ ТА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ**

I. Titenko,

*Postgraduate student, National University of Life Resources and Environmental
Management of Ukraine*

N. Ishchenko,

*PhD, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Aerospace
Geodesy and Land Management, State University "Kyiv Aviation Institute"*

T. Movchan,

*Candidate of Economics, Associate Professor, Associate Professor of the
Department of Land Cadastre,
Odessa State Agrarian University*

URBAN LAND USE IN THE CONDITIONS OF ADMINISTRATIVE- TERRITORIAL REFORM AND DECENTRALIZATION

У статті досліджено розглянуто особливості функціонування та розвитку міського землекористування в умовах адміністративно-територіальної реформи та процесів децентралізації в Україні. Проаналізовано зміни у системі управління міського землекористування, визначено основні напрями вдосконалення інституційних напрямів регулювання використання міських територій. Особливу увагу приділено змінам в адміністративно-територіальній класифікації населених пунктів, який характеризується уніфікованою моделлю управління. Досліджено сучасну демографічну ситуацію в країні, яка характеризується поєднанням високого рівня урбанізації та спрямована до депопуляції сільських територій. Виявлено нові виклики для системи міського землекористування, що проявляються у зростанні навантаження на територіальний простір міст, інженерно-транспортну інфраструктуру та земельні ресурси. розглянуто оновлення системи класифікації населених пунктів, що передбачає відмову від поділу міст на категорії обласного та районного значення, характерного для попередньої адміністративно-територіальної моделі. Такий підхід

спрямований на спрощення адміністративної структури та створення умов для ефективнішої інтеграції територіальних громад, водночас посилюючи роль і самостійність органів місцевого самоврядування. Особливу увагу приділено скасуванню категорії селищ міського типу та запровадженню чітких демографічних критеріїв класифікації населених пунктів, що сприяє впорядкуванню територіальної організації та підвищенню прозорості управління розвитком поселень.

The article examines the features of the functioning and development of urban land use in the context of administrative-territorial reform and decentralization processes in Ukraine. Changes in the urban land use management system are analyzed, the main directions for improving institutional areas for regulating the use of urban territories are identified. Particular attention is paid to changes in the administrative-territorial classification of settlements, which is characterized by a unified management model. The current demographic situation in the country, which is characterized by a combination of a high level of urbanization and is aimed at depopulation of rural areas, is studied. New challenges for the urban land use system are identified, which are manifested in the increasing load on the territorial space of cities, engineering and transport infrastructure and land resources. The update of the system of classification of settlements is considered, which involves the rejection of the division of cities into categories of regional and district significance, which was characteristic of the previous administrative-territorial model. This approach is aimed at simplifying the administrative structure and creating conditions for more effective integration of territorial communities, while strengthening the role and independence of local governments. Particular attention is paid to the abolition of the category of urban-type settlements and the introduction of clear demographic criteria for the classification of settlements, which contributes to the streamlining of territorial organization and increased transparency in the management of settlement development. Analyzed institutional changes in the

field of territorial and spatial planning related to the updating of the planning documentation system at the level of territorial communities. Particular attention is paid to the implementation of a comprehensive plan for the spatial development of the community territory as a key tool for the formation of an integrated system of territorial management. The approach to the classification of settlements is considered, which is based on a combination of their functional purpose, place in the spatial hierarchy and features of the provision of services to the population.

Ключові слова: міське землекористування, децентралізація, адміністративно-територіальна реформа, територіальні громади, управління земельними ресурсами, просторове планування.

Keywords: urban land use, decentralization, administrative-territorial reform, territorial communities, land resources management, spatial planning.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасні трансформації системи державного управління в Україні, пов'язані з проведенням адміністративно-територіальної реформи та процесами децентралізації, зумовили суттєве розширення повноважень органів місцевого самоврядування у сфері управління територіями. Передача значної частини управлінських функцій на рівень територіальних громад актуалізує необхідність формування ефективних механізмів використання та регулювання міських земель. Водночас міські території характеризуються високою концентрацією населення, інфраструктури, господарської діяльності та екологічних навантажень, що робить процес землекористування складним і багатофакторним. Недостатня узгодженість між містобудівною документацією, земельним плануванням, екологічними вимогами та економічними інтересами розвитку територій часто призводить до нерационального використання земель, конфліктів інтересів між суб'єктами господарювання, громадою та органами влади.

У таких умовах особливої актуальності набуває наукове обґрунтування підходів до управління міським землекористуванням у межах нової системи територіальної організації влади. Вирішення цієї проблеми має важливе значення для забезпечення збалансованого просторового розвитку міст, підвищення ефективності використання земель та формування сприятливого середовища для соціально-економічного розвитку територіальних громад.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В наукових працях таких вітчизняних вчених як І. Дзюби [4], А. Мартина [19], Л. Новаковського [18], І. Новаковської [7], М. Стецюка [18], та інших значна увага приділяється формуванню удосконаленню механізмів просторового планування та забезпеченню збалансованого розвитку територіальних громад, аналізу законодавчого забезпечення планування територій та визначають стратегічні напрями розвитку екологічно раціонального землекористування. Вагомий внесок у вивчення процесів урбанізації та змін землекористування зробила американська дослідниця Карен Сето [17], яка аналізує вплив урбанізації на структуру землекористування та навколишнє середовище, а також досліджує глобальні тенденції розширення міських територій і їх екологічні наслідки.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає в дослідженні особливостей міського землекористування в умовах адміністративно-територіальної реформи та децентралізації в Україні, а також обґрунтування напрямів удосконалення механізмів управління міським землекористуванням в контексті сучасних трансформацій системи місцевого самоврядування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Міське землекористування охоплює сукупність відносин, пов'язаних із використанням земель у межах населених пунктів для задоволення потреб населення, розвитку економіки та функціонування міської інфраструктури. У структурі земель міста можна виділити землі житлової забудови, промисловості, транспорту, рекреаційного призначення, громадської забудови, інженерної інфраструктури та інші категорії. Його особливістю є висока концентрація населення, значна

щільність забудови та інтенсивне використання територій. Це потребує комплексного підходу до планування та управління територіями враховуючи екологічні, економічні та соціальні фактори їх розвитку.

Слід відмітити, що процеси децентралізації значною мірою змінили систему управління міського землекористування в Україні. Передача повноважень органам місцевого самоврядування сприяла посиленню ролі територіальних громад у регулюванні використання земель, зокрема у межах населених пунктів. Такі зміни створюють передумови для більш ефективного управління територіями, оскільки рішення приймаються на рівні громад, які безпосередньо зацікавлені у розвитку власної території. Водночас це потребує підвищення рівня професійної підготовки спеціалістів органів місцевого самоврядування та вдосконалення системи планування розвитку територій.

У сучасних наукових дослідженнях у сфері територіально-просторового планування зазначається, що однією з найважливіших інституційних змін останнього періоду стало оновлення системи планувальної документації на рівні територіальних громад. Важливу роль у цьому відіграє запровадження комплексного плану просторового розвитку території громади, який спрямований на формування цілісної системи управління територіями. Такий підхід дозволяє перейти від розрізнених управлінських рішень у сфері землекористування до інтегрованого планування просторового розвитку та забезпечити узгоджений розвиток міських і приміських територій [5, 8, 10, 11, 12].

Варто зазначити, що упродовж 2014–2020 рр. в Україні було здійснено масштабну адміністративно-територіальну реформу в межах політики децентралізації, основною метою якої стало підвищення спроможності органів місцевого самоврядування та вдосконалення системи публічного управління. У результаті реформування було ліквідовано 490 районів попереднього адміністративного поділу та створено 136 укрупнених районів.

Водночас запроваджено новий базовий рівень територіальної організації влади - територіальні громади.

За інформацією офіційного порталу «Децентралізація», нині в Україні функціонує 1439 територіальних громад, які охоплюють територію площею 570,7 тис. км², об'єднують 28 656 населених пунктів і понад 41,7 млн жителів [4]. Створення територіальних громад стало важливим кроком у передачі значної частини управлінських повноважень на місцевий рівень, зокрема у сферах просторового планування, регулювання земельних відносин, охорони навколишнього природного середовища та забезпечення соціально-економічного розвитку територій. Це, у свою чергу, сформувало інституційні передумови для запровадження сучасних підходів до раціонального землекористування та реалізації екологічно орієнтованої політики розвитку громад.

Важливим етапом завершення формування базового рівня реформи стало ухвалення 12 червня 2020 року Кабінетом Міністрів України 24 розпоряджень щодо визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад областей. У результаті цього процесу на території держави було утворено 1469 територіальних громад, серед яких 31 громада розташована на тимчасово непідконтрольних Україні територіях Донецької та Луганської областей.

Запроваджені структурні зміни спричинили потребу у перегляді підходів до адміністративно-територіальної класифікації населених пунктів. Така необхідність була зумовлена потребою уніфікації правового статусу поселень, уточнення повноважень органів місцевого самоврядування та забезпечення узгодженості просторового планування в межах територіальних громад. Відповідно до Закону України «Про деєрадянізацію порядку вирішення окремих питань адміністративно-територіального устрою України» (2023), населені пункти поділяються на міста (з чисельністю населення понад 10 тис. осіб), селища (від 5 до 10 тис. осіб) та села (менше 5 тис. осіб) [13].

Зміни у підходах до адміністративно-територіальної класифікації населених пунктів України до 2023 року та після набрання чинності зазначеним законом узагальнено в таблиці 1.

Таблиця 1. Еволюція адміністративно-територіальної класифікації населених пунктів України (до 2023 р. та після 2023 р.)

Критерій	Система до 2023 року	Система після змін 2023 року
Загальна структура адміністративно-територіального устрою	АР Крим, області, райони, міста, райони в містах, селища міського типу, селища, села	АР Крим, області, райони, міста, райони в містах, селища, села
Наявність категорії «селище міського типу»	Існувала окрема категорія «селище міського типу»	Ліквідована; колишні смт віднесені до категорії селищ
Первинний рівень	Села, селища, селища міського типу, міста	Села, селища, міста
Середній рівень	Райони, міста з районним поділом	Райони, міста з районним поділом
Вищий рівень	АР Крим, області	АР Крим, області
Критерії віднесення до міста	Чітко не уніфіковані на законодавчому рівні, значною мірою історично-адміністративні	Місто - населений пункт з чисельністю населення не менше 10 тис. осіб
Критерії віднесення до селища	Включало як селища, так і селища міського типу (сmt)	Селище - населений пункт з чисельністю населення не менше 5 тис. осіб
Критерії віднесення до села	Переважно за традиційно-планувальними ознаками	Село - населений пункт з чисельністю населення до 5 тис. осіб
Планувально-просторові ознаки	Не мали чіткого нормативного розмежування	Селища й села характеризуються садибною забудовою, на відміну від міст, де домінує компактна багатоповерхова забудова
Концептуальний підхід	Історично-адміністративна модель із багатоступеневою типологією	Демографічно-просторова модель, орієнтована на функціональність і стійкість територіального розвитку

*Узагальнено авторами за джерелом:[1, 13, 9, 5]

Запроваджені зміни в адміністративно-територіальній класифікації населених пунктів України свідчать про поступовий перехід від історично

сформованої та фрагментованої системи до більш уніфікованої моделі, орієнтованої на функціональні особливості розвитку територій. Упродовж 2024 -2025 років відбулися вагомі трансформації, пов'язані з подальшим реформуванням адміністративно-територіального устрою держави, спрямованим на поглиблення процесів децентралізації та модернізацію інститутів місцевого самоврядування.

Однією з важливих новацій стало скасування категорії «селище міського типу». Згідно з оновленою системою класифікації цей тип поселення більше не використовується в офіційній адміністративно-територіальній структурі, а населені пункти, які раніше належали до цієї категорії, були віднесені до категорії селищ або сіл відповідно до нових критеріїв класифікації. Таке рішення стало частиною процесу децентралізації адміністративно-територіальної системи та усунення елементів радянської класифікації.

Зазначені зміни були закріплені Законом України № 3285-IX від 28 липня 2023 року «Про порядок вирішення окремих питань адміністративно-територіального устрою України», який набрав чинності 26 січня 2024 року після ухвалення відповідного законодавчого рішення Верховною Радою України [13]. Прийняття цього нормативно-правового акту дало можливість врегулювати низку важливих питань у сфері адміністративно-територіального устрою, зокрема:

- визначити порядок утворення та ліквідації районів, встановлення або зміни їх меж, визначення адміністративних центрів, а також найменування чи перейменування районів;
- встановити процедури створення або ліквідації населених пунктів, зміни їх територіальних меж та здійснення найменування або перейменування;
- уточнити правовий статус районів у містах і порядок встановлення чи зміни їх меж, а також правила їх найменування або перейменування;

- визначити механізми віднесення населених пунктів до іншої категорії, включення поселень до складу інших населених пунктів та врегулювання інших пов'язаних питань адміністративно-територіального устрою [13].

У статті 1 зазначеного Закону визначено основні категорії населених пунктів, до яких належать міста, селища та села, без застосування раніше використовуваної категорії «селище міського типу». У цьому ж положенні закріплено законодавчі визначення кожної із зазначених категорій населених пунктів:

місто - ≥ 10 тис. жителів (переважно компактна забудова);

✓ селище - ≥ 5 тис. жителів (переважно садибна забудова);

✓ село - < 5 тис. жителів (садибна забудова), рис.1.

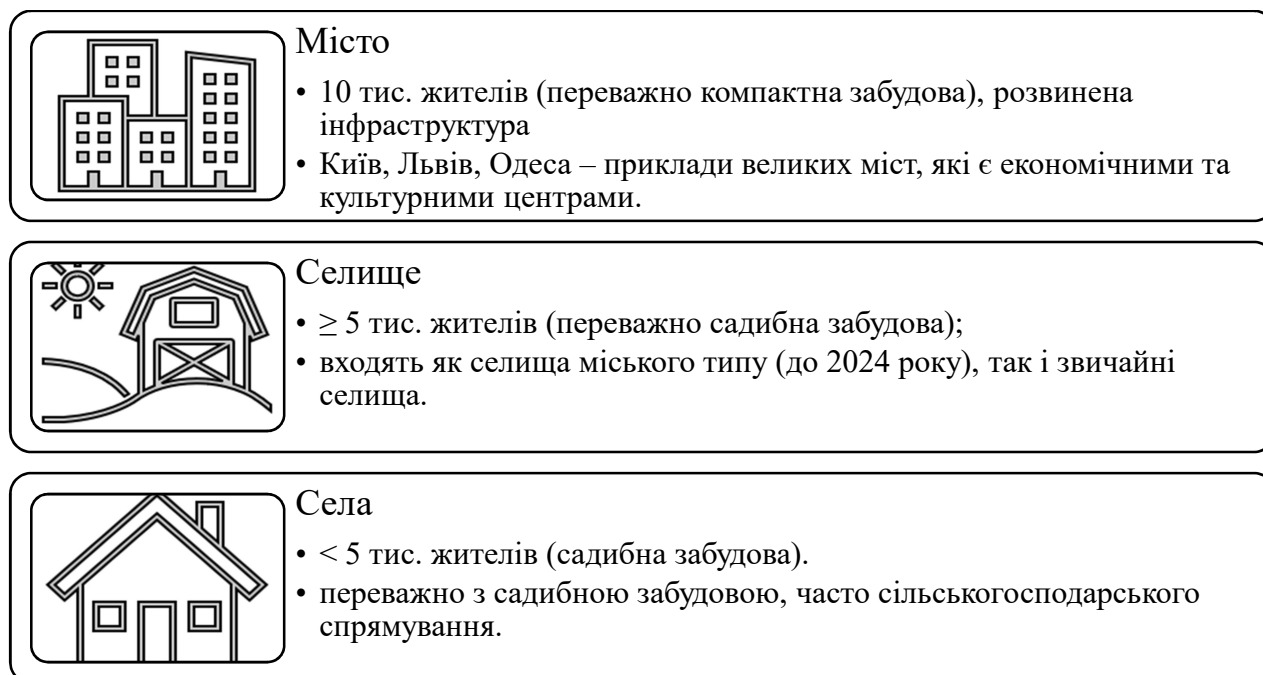

Рис. 1. Стисла характеристика категорій населених пунктів

Окрім трансформації статусу колишніх селищ міського типу внаслідок реалізації положень зазначеного Закону [13], змінилася і загальна кількість міських населених пунктів порівняно з попередніми роками. Зокрема, якщо за даними 2016 року їх налічувалося 460, то станом на 23 квітня 2025 року в

Україні офіційно зареєстровано 463 міста, статус яких надається Верховною Радою України. Серед них окреме місце займають міста зі спеціальним статусом - Київ і Севастополь, які мають особливий адміністративно-правовий режим управління [13].

Оновлена система класифікації населених пунктів також передбачає відмову від поділу міст на категорії «обласного» та «районного значення», що застосовувався раніше. Таке нововведення сприяло спрощенню адміністративної структури та створило передумови для більш ефективної інтеграції територіальних громад, одночасно посилюючи роль і автономність органів місцевого самоврядування.

Скасування категорії селищ міського типу та впровадження чітко визначених демографічних критеріїв класифікації населених пунктів сприяє упорядкуванню територіальної організації та підвищенню прозорості управління розвитком поселень. Орієнтація на чисельність населення, а також на планувально-просторові характеристики територій створює більш обґрунтовані передумови для узгодження містобудівних, земельних і екологічних рішень, що набуває особливого значення в умовах забезпечення сталого розвитку та відновлення територій у післявоєнний період.

Відмітимо, що крім вищенаведених змін адміністративно-територіального устрою України, в Україні планують остаточно відмовитися від термінів «сільрада» та «сmt». Нині подано законопроект №14318 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів у зв'язку з прийняттям Закону України «Про порядок вирішення окремих питань адміністративно-територіального устрою України» та зміною адміністративно-територіального устрою України» [14] спрямований на узгодження чинного законодавства з оновленою системою адміністративно-територіального устрою держави. Зазначеним проектом передбачається внесення змін до шести кодексів і шістдесяти чотирьох законів України з метою приведення їхніх положень у відповідність до нових підходів організації адміністративно-територіальної системи та функціонування місцевого

самоврядування. Враховуючи, що класифікація населених пунктів здійснюється за положеннями ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій», [3], їх класифікація буде виглядати наступним чином, рис. 2.

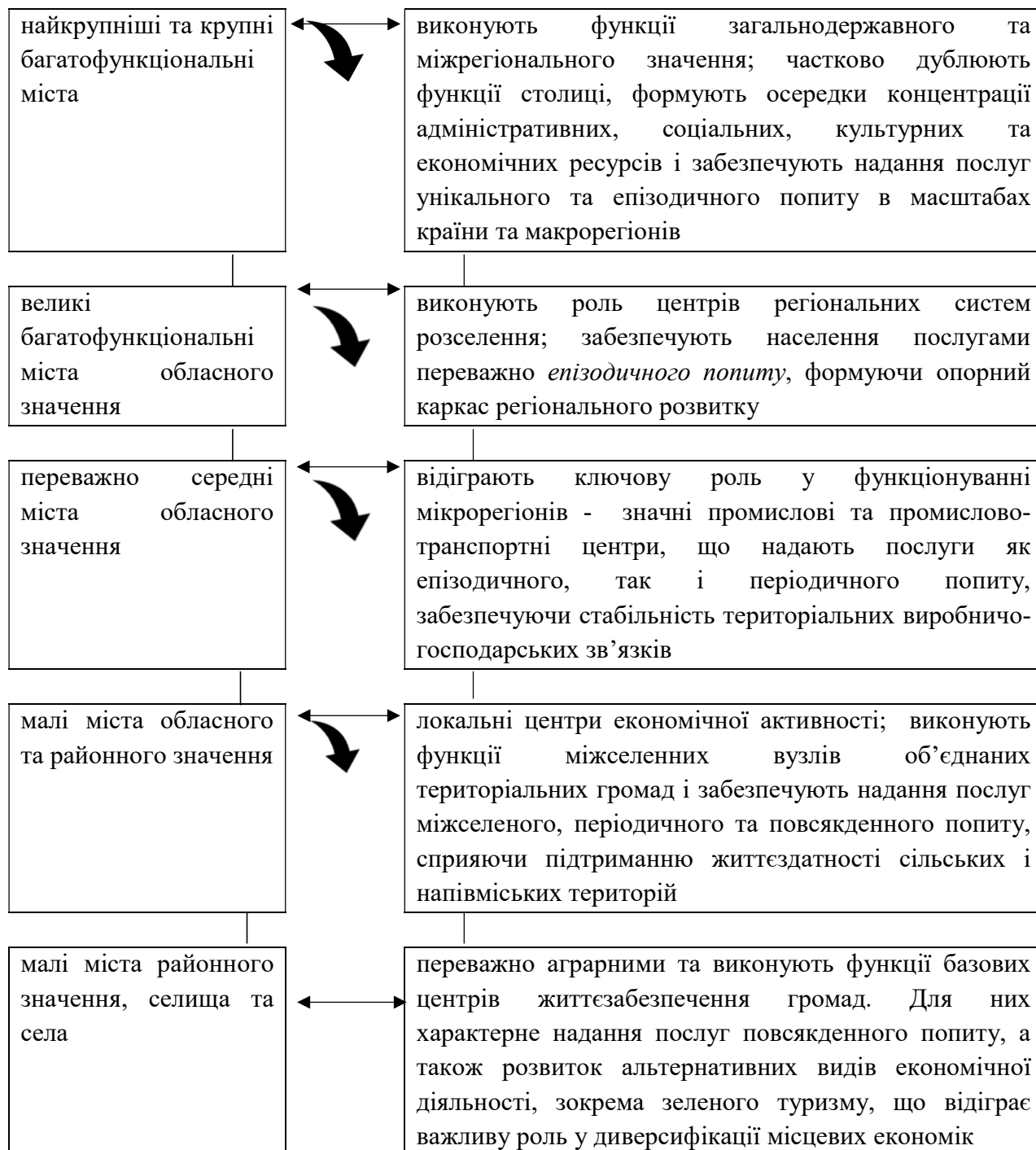

Рис. 2. Класифікація населених пунктів [3]

Запропонована класифікація базується на поєднанні функціонального призначення населених пунктів, їх місця у просторовій ієрархії та специфіки

надання послуг населенню. Такий підхід дає змогу більш повно відобразити значення різних типів поселень у системі розселення, а також їх роль у соціально-економічному розвитку територій. Загалом проведена реформа формує інституційні передумови для становлення більш ефективної системи просторового планування та застосування диференційованих механізмів регулювання землекористування. Водночас запропонована класифікація демонструє ієрархічну структуру системи розселення та слугує аналітичною основою для формування збалансованої політики сталого розвитку й управління міським і сільським землекористуванням.

Варто зазначити, що внаслідок адміністративно-територіальної реформи міста все частіше розглядаються не як окремі просторові одиниці, а як складові більш складних багаторівневих територіальних систем, зокрема міських агломерацій, субрегіональних утворень та функціональних зон розвитку [2]. За таких умов виникає потреба узгоджувати процеси міського землекористування з інтересами прилеглих територіальних громад, розвитком транспортної та інженерної інфраструктури, станом довкілля, а також із природоохоронними обмеженнями, що діють на міжмуніципальному рівні.

Водночас міста, виконуючи роль центрів економічної активності, освіти та культури, фактично стають осередками концентрації людського капіталу, своєрідними «демографічними магнітами», які приваблюють населення з навколишніх територій (рис. 3).

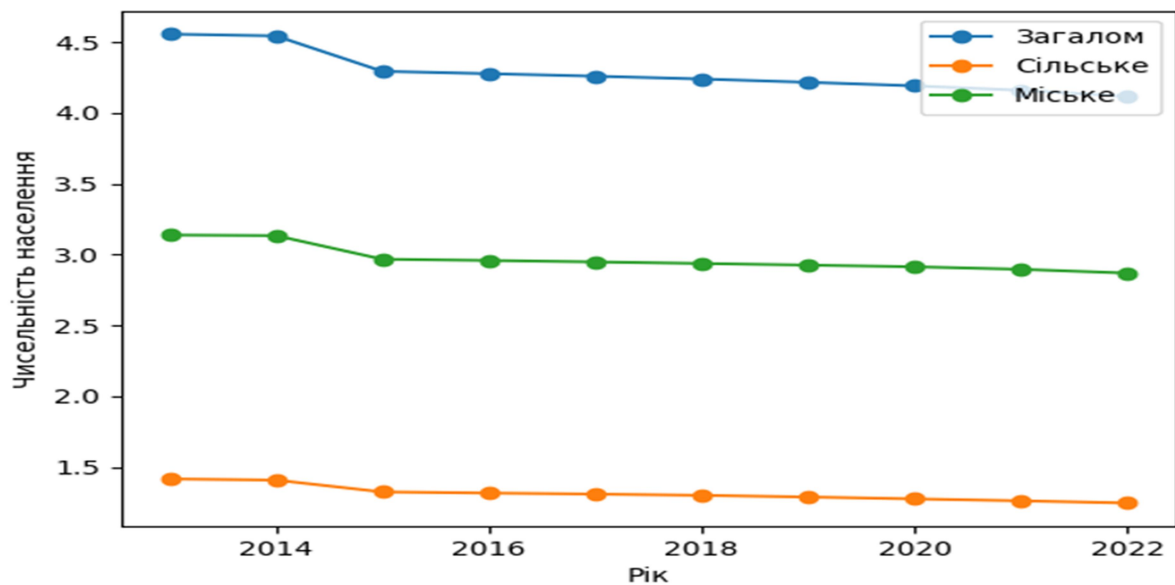

Рис. 3 Динаміка чисельності населення України за типом місцевості у 2013–2022 роках (осіб)

Джерело: сформовано авторами за даними [4]

За даними, наведеними на рисунку 3, динаміка чисельності населення України свідчить про стійку тенденцію до його зменшення, що має важливе значення для формування державної просторової політики та системи управління землекористуванням. Зокрема, упродовж 2013–2022 років загальна чисельність населення країни скоротилася з приблизно 45,5 млн до близько 41 млн осіб, тобто майже на 4,5 млн осіб, що становить понад 9 %. Водночас міське населення, на відміну від сільського, хоча також зазнає скорочення, демонструє відносно стабільніші показники. Це значною мірою пояснюється процесами внутрішньої міграції, унаслідок яких відбувається перерозподіл населення на користь міст, що додатково посилює просторові диспропорції соціально-економічного розвитку територій (табл.2) [4].

Таблиця 2. Демографічні чинники формування просторової структури населення України

Рік	Населення, (тис. ос.)	Річна зміна, %	Мігранти (нетто) (тис. ос.)	Густота (ос./км ²)	% міського населення	Міське населення(тис. ос.)
2026	39 535, 8	1,43%	-6, 2	68	75,5%	29 844, 9
2025	38 980, 4	2,96%	1 702, 4	67	76,8%	29 923, 6
2024	37 860, 2	0,34%	1 146, 0	65	79,2%	30 002, 6
2023	37 732, 8	-8,08%	-300, 0	65	79,7%	30 082, 2
2022	41 048, 8	-4,15%	-5 699, 4	71	73,5%	30 163, 4
2020	44 680, 0	-0,49%	-4, 2	77	67,9%	30 334, 6
2015	45 784, 9	-0,29%	-22, 0	79	67,4%	30 841, 0
2010	46 456, 0	-0,48%	16, 0	80	67,6%	31 411, 7
2005	47 585, 6	-0,81%	-111, 5	82	66,8%	31 788, 2
2000	49 556, 7	-0,83%	-67, 9	86	66,2%	32 793, 6
1995	51 665, 5	-0,15%	-134, 1	89	66%	34 082, 0
1990	52 054, 1	0,37%	75, 8	90	66%	34 356, 1
1985	51 108, 8	0,46%	5, 5	88	64,4%	32 935, 9
1980	49 955, 2	0,44%	47, 4	86	61,7%	30 827, 3
1975	48 865, 2	0,67%	15, 3	84	58,3%	28 469, 7
1970	47 261, 3	0,81%	-48 335	82	54,6%	25 818, 0
1965	45 386,9	1,17%	69, 4	78	50,5%	22 924, 8
1960	42 824, 1	1,45%	52, 3	74	46,6%	19 962, 6
1955	39 859, 7	1,33%	130, 7	69	41,5%	16 557, 4

*Розраховано авторами за джерелом [4]

Згідно з даними таблиці 3, прогнозна чисельність населення України у 2026 році на середину року становитиме близько 39 535,8 тис. осіб. У зв'язку з цим варто підкреслити, що попри стійку тенденцію до скорочення населення країни, демографічні процеси залишаються важливим чинником формування просторової політики та системи землекористування.

Таким чином, сучасна демографічна ситуація в Україні (за даними рис. 3) характеризується поєднанням високого рівня урбанізації та загальнонаціональної тенденції до депопуляції. Такі зміни створюють нові виклики для системи міського землекористування, зокрема посилення навантаження на міські території, інженерну інфраструктуру та земельні ресурси, водночас супроводжуючись поступовим занепадом значної частини сільських поселень і скороченням їх економічної активності (рис. 4).

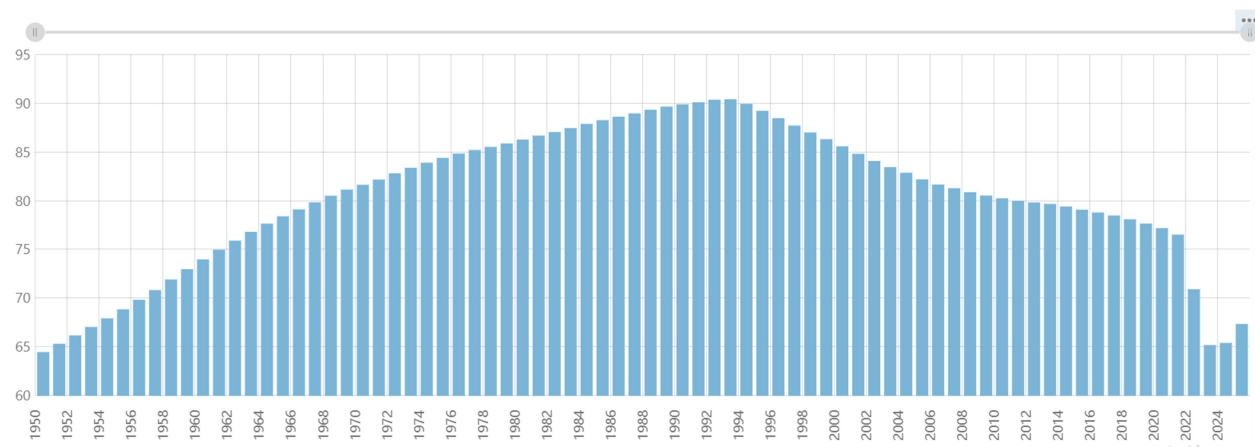

Рис. 4. Щільність населення в Україні, осіб на км² 1950-2025 [15]

Згідно з даними, наведеними на рисунку 4, а також за міжнародними демографічними оцінками, у середині 2025 року середня густота населення України становила приблизно 67,29 особи на 1 км², тоді як у 2024 році цей показник оцінювався на рівні 65,35 особи на 1 км² [14]. Водночас незначне підвищення цього показника в останні роки має здебільшого прогностичний характер і не повністю відображає реальні процеси розселення населення, що відбуваються в умовах значних міграційних переміщень і демографічних втрат.

Разом із тим очевидно, що аналіз змін густоти населення потребує врахування просторових особливостей розселення, зокрема співвідношення міського та сільського населення. Саме ця структура значною мірою визначає характер демографічних процесів та впливає на формування територіальної організації населення (рис. 5).

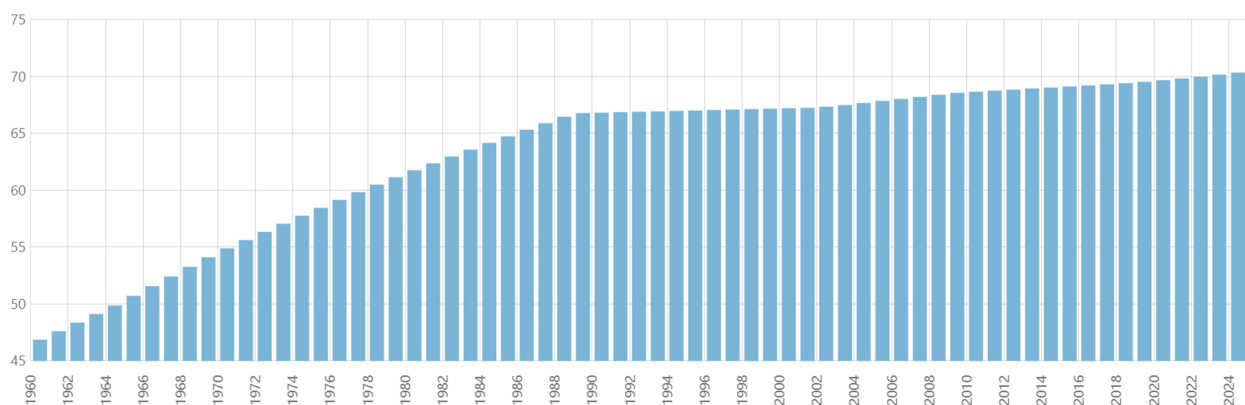

Рис. 5. Частка міського населення в Україні, осіб на км² 1950-2025 [15]

*Розраховано авторами за джерелом [16]

Саме міста виступають основними осередками демографічної концентрації, формують напрями міграційних потоків і відіграють провідну роль як центри соціально-економічної активності. За даними, наведеними на рисунку 5, частка міського населення у загальній чисельності населення України у 2024 році становила 70,28 %, тоді як у 2023 році, в умовах дії воєнного стану, цей показник дорівнював 70,10 %.

Отже, можна стверджувати, що в сучасних умовах воєнних і посткризових трансформацій показники густоти населення дедалі більше залежать не стільки від загальної чисельності населення, скільки від рівня урбанізації та перерозподілу населення між міськими і сільськими територіями. Це зумовлює необхідність подальшого дослідження динаміки частки міського населення в Україні.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі, Отримані результати свідчать про те, що сучасні демографічні процеси в Україні не відповідають класичній моделі урбанізації, за якої зменшення чисельності сільського населення компенсується зростанням міського. У межах дослідження сталого міського землекористування густина населення розглядається як один із ключових показників просторового навантаження на територію. В результаті можна стверджувати, що в Україні поступово формується явище, яке можна охарактеризувати як «кризову урбанізацію». Його сутність полягає в тому, що скорочення сільського населення не супроводжується розширенням міських агломерацій, а відбувається паралельно із загальним зменшенням демографічного потенціалу країни.

Подальші наукові дослідження у сфері міського землекористування доцільно спрямувати на поглиблений аналіз механізмів збалансованого просторового розвитку міст в умовах урбанізаційного тиску та післявоєнної трансформації територій. Перспективним є розроблення інтегрованих моделей управління міськими землями, що поєднуюватимуть інструменти містобудівного планування, земельного кадастру та цифрових геоінформаційних систем. Важливим напрямом досліджень також має стати

оцінювання екологічної стійкості міських територій, оптимізація структури функціонального використання земель та формування механізмів відновлення деградованих і пошкоджених урбанізованих просторів. Крім того, актуальним залишається вивчення інституційних механізмів координації між органами управління та впровадження сучасних підходів до просторового планування в умовах децентралізації та післявоєнної відбудови міст України.

Література

1. Адміністративно-територіальний поділ України. Енциклопедія сучасної України. URL: <https://esu.com.ua/article-42677> (дата звернення: 25.02.2026).
2. Береза, О., Митяєв, М., Скрипник, Л., Новаковська, І. Ефективне використання міських земель через стимулюючі щільнісні бонуси: урбаністичний підхід для столиці. *Розвиток міста*. 2025. № 3 (07). С. 5 -14. DOI:10.32782/city-development.2025.3-1
3. ДБН Б.2.2-12:2019.Планування і забудова територій. Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово- комунального господарства України від 26.04.2019 р. № 104. URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3783082322765547467 (дата звернення: 25.02.2026).
4. Державна служба статистики України: офіційний сайт. URL: <https://www.stat.gov.ua> (дата звернення: 10.03.2026).
5. Діяльність територіальних громад в Україні: адміністративноправове регулювання в довоєнний період та в умовах воєнного стану: монограф. / за заг. ред. О. С. Юніна, І. В. Дзюба. Дніпро: Дніпров. держ. ун-т внутр. справ, 2025. 192 с.
6. Новаковська І. О., Іванченко В. А., Іщенко Н. Ф. Інтегровані стратегії сталого розвитку. *Наукові перспективи*. 2024. № 5 (47). С. 899–911. DOI: 10.52058/2708-7530-2024-5(47)-899-910.

7. Новаковський Л., Новаковська І.О. Концептуальні положення впорядкування території для містобудівних потреб. Землевпорядний вісник. 2015. № 1. С. 22–26.

8. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 № 156-VII (зі змінами): URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/156-19> (дата звернення: 09.03.2026).

9. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки: постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695: URL: <https://ips.ligazakon.net/document/КР200695> (дата звернення: 10.03.2026).

10. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 25.02.2026).

11. Про стратегічну екологічну оцінку: Закон України від 20.03.2018 р. № 2354-VIII: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text> (дата звернення: 10.03.2026).

12. Про затвердження Порядку розроблення комплексного плану просторового розвитку території громади: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.12.2019 № 1184: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1184-2019> (дата звернення: 10.03.2026).

13. Про порядок вирішення окремих питань адміністративно-територіального устрою України: Закон України № 3285-IX від 28.07.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3285-20#Text>(дата звернення: 10.03.2026).

14. Про внесення змін до деяких законодавчих актів у зв'язку з прийняттям Закону України «Про порядок вирішення окремих питань адміністративно-територіального устрою України» та зміною адміністративно-територіального устрою України: проект Закону від 18.12.2025 р. № 14318: URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/59396> (дата звернення: 10.03.2026).

15. Worldometer. Населення України (онлайн-статистика) URL: <https://www.worldometers.info/world-population/ukraine-population/> (дата звернення: 10.03.2026).
16. United Nations. World Population Prospects : URL: <https://population.un.org> (дата звернення: 20.02.2026).
17. Seto K., Reenberg A. Rethinking Global Land Use in an Urban Era. MIT Press. 2014. URL: https://www.researchgate.net/publication/307890421_Rethinking_Global_Land_Use_in_an_Urban_Era_edited_by_Karen_Seto_and_Anette_Reenberg_2014_Cambridge_Massachusetts_MIT_Press_394xiv_ISBN_9780262026901_4000(дата звернення: 20.02.2026).
18. L.Ya. Novakovskiy, I. O. Novakovska, O. O. Bredikhin, M. P. Stetsiuk, L. R. Skrypnyk. Municipalization of land management under conditions of power decentralization in Ukraine (2019). Укр. геогр. журн. 2019. № 2(106) pp 13-21 DOI: <https://doi.org/10.15407/ugz2019.02.023>
19. Martyn, A., Barvinskyi, A., Tykhenko, R. Problems of conceptual apparatus in environmental economics: relationship between the systems and mechanism of land use. *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. (2017). № (4). С. 21-28.

References

1. Encyclopedia of modern Ukraine (2025), “Administrative-territorial division of Ukraine”, available at: <https://esu.com.ua/article-42677> (Accessed: 25.02.2026).
2. Bereza, O., Mityaev, M., Skrypnyk, L. and Novakovska, I. (2025), “Efficient use of urban land through stimulating density bonuses: an urban approach for the capital”, *City development*, vol. 3 (07), pp. 5 -14. DOI:10.32782/city-development.2025.3-1
3. Ministry of Regional Development, Construction and Housing and Communal Services of Ukraine (2019), Order “DBN B.2.2-12:2019. “Planning and development of territories”. available at: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3783082322765547467(Accessed: 25.02.2026).

4. State Statistics Service of Ukraine: official website (2026), available at: <https://www.stat.gov.ua> (Accessed: 25.02.2026).

5. Yunina, O. S. and Dzyuba, I. V. (2025), *Diyal'nist' terytorial'nykh hromad v Ukrayini: administratyvnopravove rehulyuvannya v dovoyennyi period ta v umovakh voyennoho stanu* [Activities of territorial communities in Ukraine: administrative and legal regulation in the pre-war period and under martial law], Dnipro, Ukraine.

6. Novakovska I. O., Ivanchenko V. A. and Ishchenko N. F. (2024), "Integrated strategies for sustainable development", *Scientific perspectives*. vol. 5, (47), pp. 899–911. DOI: 10.52058/2708-7530-2024-5(47)-899-910.

7. Novakovsky L., Novakovska I.O. (2015) "Conceptual provisions on the arrangement of the territory for urban planning needs". *Land Management Bulletin*. vol. 1, pp. 22–26.

8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2019), The Law of Ukraine "On the principles of state regional policy", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/156-19> (Accessed: 09.03.2026).

9. The Verkhovna Rada of Ukraine (2020), The Law of Ukraine "On approval of the State Strategy for Regional Development for 2021-2027", available at: <https://ips.ligazakon.net/document/KP200695> (Accessed: 09.03.2026).

10. The Verkhovna Rada of Ukraine (1997), The Law of Ukraine "On local self-government in Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed: 25.02.2026).

11. The Verkhovna Rada of Ukraine (2018), The Law of Ukraine "On strategic environmental assessment", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text> (Accessed: 10.03.2026).

12. The Verkhovna Rada of Ukraine (2019), The Law of Ukraine "On approval of the Procedure for developing a comprehensive plan for the spatial development of the community territory", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1184-2019> (Accessed: 03.03.2026).

13. The Verkhovna Rada of Ukraine (2023), The Law of Ukraine "On the procedure for resolving certain issues of the administrative-territorial structure of

Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3285-20#Text> (Accessed: 03.03.2026).

14. The Verkhovna Rada of Ukraine (2025), The Law of Ukraine “On amendments to certain legislative acts in connection with the adoption of the Law of Ukraine "On the Procedure for Resolving Certain Issues of the Administrative-Territorial System of Ukraine" and changes in the administrative-territorial system of Ukraine”, available at: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/59396> (Accessed: 10.03.2026).

15. Worldometer (2026), “Population of Ukraine (online statistics)”, available at: <https://www.worldometers.info/world-population/ukraine-population/> (Accessed: 10.03.2026).

16. United Nations. (2026), “World Population Prospects”, available at: <https://population.un.org> (Accessed: 20.02.2026).

17. Seto, K. and Reenberg, A. (2014), Rethinking Global Land Use in an Urban Era. Cambridge, MIT Press. Massachusetts, 394+xiv., available at: https://www.researchgate.net/publication/307890421_Rethinking_Global_Land_Use_in_an_Urban_Era_edited_by_Karen_Seto_and_Anette_Reenberg_2014_Cambridge_Massachusetts_MIT_Press_394xiv_ISBN_9780262026901_4000(Accessed: 20.02.2026).

18. Novakovskiy, L.Ya. Novakovska, I. O. Bredikhin, O. O. Stetsiuk, M. P. and Skrypnyk, L. R. (2019), “Municipalization of land management under conditions of power decentralization in Ukraine”, *Ukrainian Geographical Journal*, vol. 2(106), pp. 13-21 DOI: <https://doi.org/10.15407/ugz2019.02.023>

19. Martyn, A., Barvinskyi, A. and Tykhenko, R. (2017) “Problems of conceptual apparatus in environmental economics: relationship between the systems and mechanism of land use”. *Land management, cadastre and land monitoring*, vol. (4), pp. 21-28.

Отримано редакцією журналу / Received: 14.03.26

Прорецензовано / Revised: 17.03.26

Схвалено до друку / Accepted: 20.03.26